

Saco
Tiina Kangasniemi
Box 2206
103 15 Stockholm

2017-09-01

Remissyttrande
Rnr 61.17

Remiss; Ny lag om företagshemligheter, SOU 2017:45 Yttrande Sveriges Ingenjörer

Bakgrund

I betänkandet föreslås en ny lag om företagshemligheter som ska ersätta den nuvarande lagen om skydd för företagshemligheter. Lagförslaget har sin bakgrund i ett civilrättsligt EU-direktiv om skydd för företagshemligheter som antagits och som måste genomföras i medlemsstaterna. Utredningen föreslår därutöver, utan att detta krävs enligt EU-direktivet, en straffbestämmelse som tar sikte på den som utnyttjar eller röjer en företagshemlighet som han eller hon haft lovlig tillgång genom anställning eller uppdrag eller annan liknande grund.

Sveriges Ingenjörers generella utgångspunkt

Sveriges Ingenjörer vill inledningsvis framhålla att förbundet har uppfattningen att svensk rätt redan idag i allt väsentligt erbjuder en adekvat skyddsnivå för företagshemligheter. En ny lag bör därför inte utöka skyddet för företagshemligheter mera än vad som bestämt kan konstateras är en absolut skyldighet med anledning av direktivet.

Obehöriga angrepp

Medlemsstaterna ska, enligt direktivets art 1, säkerställa att bl.a. art 5 efterlevs. I art 5 b) stadgas att ett anskaffande, röjande eller utnyttjande av en företagshemlighet bl.a. inte ska kunna leda till skadeståndssanktioner för det fall agerandet ägt rum för att avslöja fall av försummelse, oegentligheter eller olaglig verksamhet förutsatt att syftet med agerandet varit att skydda allmänintresset.

Utredningen menar att innehållet i art 5 b) säkerställts genom lagförslagets § 3 där det stadgas att lagen endast gäller vid obehöriga angrepp på företagshemligheter samt att ett obehörigt angrepp aldrig anses föreligga då någon angriper en företagshemlighet för att offentliggöra eller inför en myndighet eller annat behörigt organ avslöja något som skäligen kan misstänkas

utgöra brott med fängelse i straffskalan, eller som kan anses utgöra annat allvarligt missförhållande.

Sveriges Ingenjörer anser inte att den föreslagna lagtexten korrekt återspeglar de icke dispositiva undantagssituationer som art 5 b) upptar. Försummelser och oegentligheter är något närmast väsensskilt från vad som i normalt språkbruk ryms inom begreppet allvarligt missförhållande.

Intrycket av att utredningen i denna del skjuter över målet förstärks av vad som anförs i kapitel 11 på s 360 f. där utredningen ger exempel på ageranden som inte ska kunna medföra straffansvar men däremot enligt utredningen, beroende på omständigheterna, vara skadeståndsgrundande. Trots vad som föreskrivs i art 5 b), för utredningen enbart resonemang i förhållande till begreppet allvarligt missförhållande. Sveriges Ingenjörer är av uppfattningen att de ageranden som innehavarna av företagshemligheterna i de två första av dessa exempelfall uppvisar är oegentligt och då agerandet avslöjas i syfte att skydd allmänintresset kan någon skadeståndsskyldighet överhuvudtaget inte komma ifråga enligt direktivet.

Arbetstagares skadeståndsskyldighet

Sveriges Ingenjörer delar utredningens bedömning att den inskränkning som nuvarande FHL innehåller avseende arbetstagares skadeståndsskyldighet efter att anställningsförhållandet upphört inte står i strid med direktivet och att kravet på synnerliga skäl för skadeståndsskyldighet i dessa situationer därför kan och ska behållas. Allt annat vore orimligt och inverka hämmande på rörligheten på arbetsmarknaden på sätt som inte kan motiveras.

En utvidgning av skadeståndsansvaret för arbetstagare föreslås dock införas genom lagförslagets 8 § 2 stycke. Stadgandet tar sikte på den som av oaktsamhet anskaffar en företagshemlighet utan att vare sig sprida denna vidare eller utnyttja densamma. Utredningen konstaterar i författningskommentaren att skadeståndsskyldigheten för arbetstagare som av oaktsamhet anskaffar företagshemligheter i tjänsten och alltså omfattas av skadeståndsansvar enligt lagförslaget bör jämkas till noll såvida inte synnerliga skäl föreligger. Sveriges Ingenjörers uppfattning är emellertid att direktivet inte kräver att svensk lag tillhandahåller en skadeståndssanktion för arbetstagare som inom ramen för sin tjänst av oaktsamhet anskaffar en företagshemlighet. Direktivets art 14 2 st anger uttryckligen att medlemsstaterna får begränsa arbetstagares skadeståndsskyldighet i förhållande till vad som i övrigt anges i direktivet i de fall där arbetstagaren handlar utan uppsåt. Arbetstagare bör därför enligt Sveriges Ingenjörers uppfattning undantas från 8 § 2 st tillämpningsområde.

Ett utökat straffansvar

Genom kommittédirektiven har utredningen fått i uppdrag att föreslå en utökad kriminalisering som tar sikte på den som har lovlig tillgång till en företagshemlighet och nyttjar eller röjer densamma. Av direktiven framgår att uppdraget har sin bakgrund i det s.k. Ericsson-målet från början av 2000-talet där en anställd inte kunde dömas för företagsspioneri eftersom den företagshemliga information han hade lämnat ut var information som han hade tillgång till för utförandet av sina arbetsuppgifter. Något liknande fall har därefter veterligen inte uppkommit.

Sveriges Ingenjörer ifrågasätter behovet av ett utökat straffansvar. De kvalificerade förfaranden som regeringen önskar straffbelägga torde inte sällan redan idag, beroende av omständigheterna, kunna vara föremål för straffansvar genom ett flertal stadganden i BrB (trolöshet mot huvudman, olovligt brukande eller tagande av muta) trots att straffansvar enligt FHL är uteslutet.

Den civilrättsliga skadeståndssanktionen verkar enligt förbundets uppfattning därtill i de allra flesta fall tillräckligt preventivt. Det bör därvid framhållas att utdömda skadestånd många gånger utgörs av mycket höga belopp och inte sällan uppgår till miljontals kronor.

Den avgränsning av det straffbara området som utredningen föreslår är därtill enligt förbundets uppfattning inte tillräckligt limitativ. Straffansvaret föreslås omfatta utnyttjande eller röjande av företagshemlighet om gärningen inte med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig eller annars mindre allvarlig. Om syftet med ett utökat straffansvar är att straffbelägga mera kvalificerade utnyttjanden eller röjanden, vilket såväl kommittédirektiven som utredningen ger uttryck för, överensstämmer inte den föreslagna avgränsningen med den uttalade målbilden. Om ett utökat straffansvar trots allt införs torde det endast vara de förfaranden som enligt lagförslaget är att betrakta som grova brott som tarvar en sådan utvidgning av straffansvaret.

Den nu föreslagna straffutvidgningen kan dessutom tyvärr komma att medföra att vissa arbetsgivare som primärt är intresserade av skadestånd polisanmäler anställda för brott mot FHL och på detta sätt övervältrar ett utredningsansvar på det allmänna. Sveriges Ingenjörers uppfattning är därför att det är påkallat med en åtalsbegränsning på så sätt att det för allmänt åtal ska krävas att ett åtal är påkallat från allmän synpunkt. Samhällets resurser bör förbehållas mera angelägna åtgärder.

Sveriges Ingenjörer

Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör

Magnus Bäckström
Förbundsjurist